

Nr 112

av herr Winberg m. fl.
angående landsarkivet i Härnösand.

Landsarkivet i Härnösand är regional arkivmyndighet och arkivdepå för Gävleborgs, Västerorrlands, Västerbottens och Norrbottens län. I arkivet förvaras cirka 8 000–8 500 hyllmeter skilda arkivhandlingar. En avsevärd del av existerande handlingar om Norrlands historia och utveckling från 1600-talet och framåt finns bland annat i arkivet.

Konsistoriet vid Umeå universitet och universitetskanslersämbetet har i framställningar under år 1973 till Kungl. Maj:t ifrågasatt inrättandet av ett landsarkiv i Umeå. Vid den remissbehandling i frågan som ägt rum med anledning därav har åsikter framkommit som innebär dels att en delning av Härnösandsarkivet skulle ske så att ett särskilt arkiv för Västerbottens och Norrbottens län inrättades i Umeå (även Luleå har därvid nämnts), dels att hela landsarkivet flyttades från Härnösand till Umeå. Riksarkivet har därvid förordat en utredning, syftande till upprättande av ett landsarkiv i Umeå för Västerbottens och Norrbottens län, dvs. en delning av Härnösandsarkivet.

Som skäl för förläggning av ett landsarkiv i Umeå har särskilt framhållits den stora betydelse detta skulle få för främst den humanistiska forskningen vid Umeå universitet. En överflyttning av hela landsarkivet till Umeå skulle emellertid medföra avsevärda nackdelar från regionalpolitisk synpunkt och för de allmänna servicefunktioner som åvilar ett landsarkiv.

Härnösand utgör enligt det av riksdagen antagna ortsstrukturbegreppet ett regionalt centrum. Avståndet till de som primärt centrum klassade kommunerna Sundsvall/Timrå utgör endast (räknat mellan centralorterna) 3–5 mil. För hela detta område – som i viss utsträckning kan jämföras med ett storstadsområde – utgör landsarkivet en betydelsefull komplettering i kulturellt hänseende till den industriella och förvaltningsmässiga karaktär som området har i övrigt. Ser man sedan till de mer formella indelningarna kan en flyttning av en institution av landsarkivets karaktär från ett regionalt centrum (Härnösand) till ett primärt centrum (Umeå) inte anses stå i överensstämmelse med allmänt vedertagna regionalpolitiska riktlinjer.

När det gäller landsarkivets serviceuppgifter måste, med nuvarande geografiska verksamhetsområde, en placering i Härnösand vara väsentligt fördelaktigare än i Umeå. En flyttning skulle t. ex. kunna allvarligt försämra den arkivservice som landsarkivet skall ge i Gävleområdet.

Även en delning av landsarkivet skulle medföra nackdelar som enligt vår mening överstiger fördelarna. Det går inte att bortse från risken att båda (delade) arkiven får så knapphändig tilldelning av personal att verksamheten – och då särskilt den som sker på fältet – inte kan ske på

ett effektivt sätt. Visst – inte minst administrativt – dubbelarbete kommer näppeligen att kunna förhindras. I landsarkivet i Härnösand förvaras ett antal arkiv som avser hela Norrland och som är av den karaktären att de inte kan klyvas. En delning och därefter flyttning drar kostnader och kommer att under inte ringa tid binda arkivpersonalen till flyttningsarbetet med därav följande mindre möjligheter att under denna tid ge arkivservice. Gentemot de – av oss icke bestridda – fördelarna för forskningen vid Umeåuniversitetet att ha en del av landsarkivet förlagt där, bör dock påpekas att Härnösandsarkivet även anlitas av forskare från andra universitet liksom av forskare utanför universitetet. För dessa medför en flyttning ingen fördel men kan innebära nackdel. Som exempel på utlåningsfrekvensen till Umeåuniversitetet kan nämnas att under 1972 skedde s. k. interurbana lån till universitetet i Umeå av 148 volymer, medan samtliga interurbana lån under året uppgick till 328. För forskare i landsarkivets forskarsal framtogs under samma år 28 373 volymer. Det torde knappast kunna påstås annat än att servicen från landsarkivet till Umeåuniversitetets forskare varit mycket god och fungerat på ett helt tillfredsställande sätt.

Om man ser till den totala service ett landsarkiv enligt ålagda uppgifter skall ge, förbättras inte denna vare sig med en flyttning av hela landsarkivet från Härnösand eller med flyttning av viss del. Det nuvarande landsarkivet i Härnösand bör därför enligt vår mening behållas utan delning och med nuvarande geografiska arbetsområde.

Med åberopande av det anförda hemställes

att riksdagen som sin mening uttalar att landsarkivet i Härnösand behålles odelat och att dess arbetsområde alltjämt skall vara Gävleborgs, Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län.

Stockholm den 11 januari 1974

HÅKAN WINBERG (m)

SVEN-E. NORDIN (c)

MARTIN OLSSON (c)

i Sundsvall

BENGT WIKLUND (s)

ROLF SELLGREN (fp)